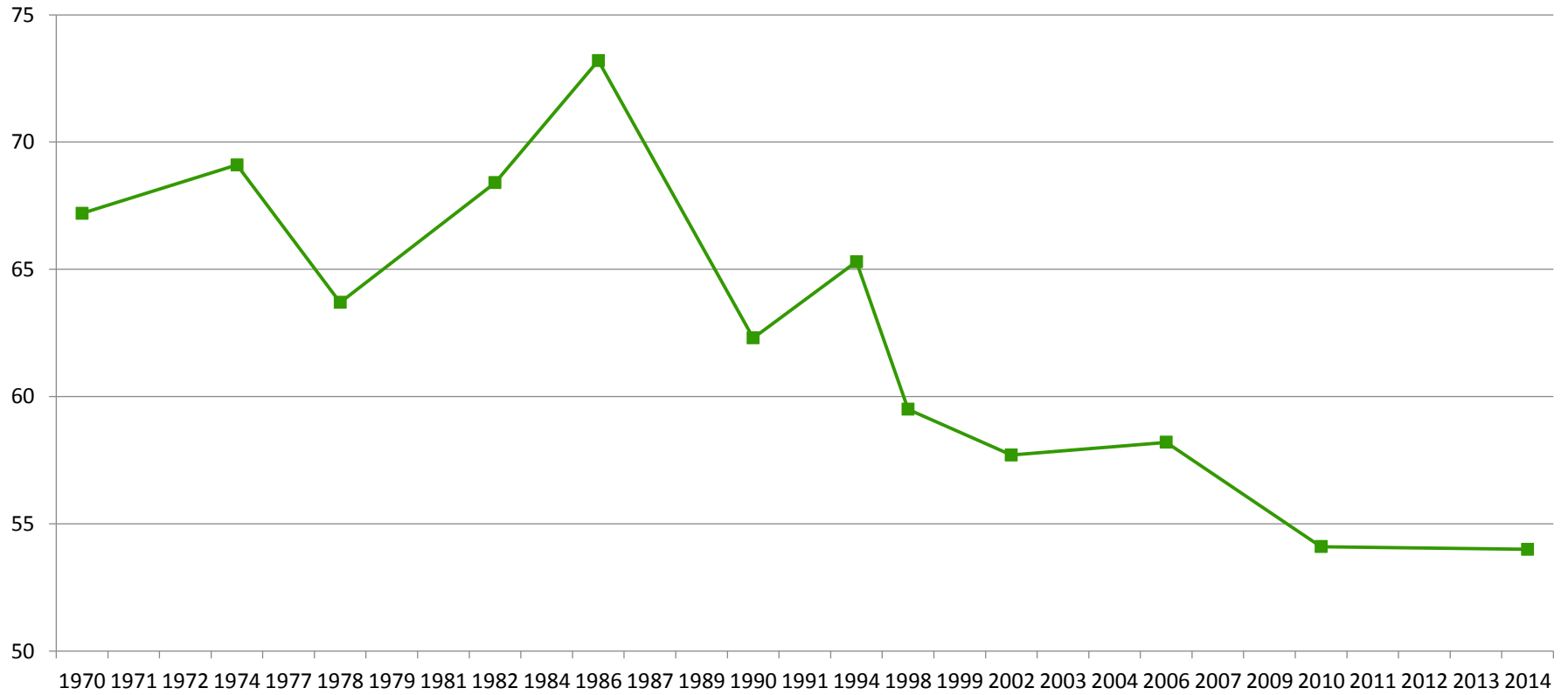

ProDemos

Huis voor democratie en rechtsstaat

Opkomstbevordering bij gemeenteraadsverkiezingen

Julien van Ostaaijen, ProDemos

Spoorboekje

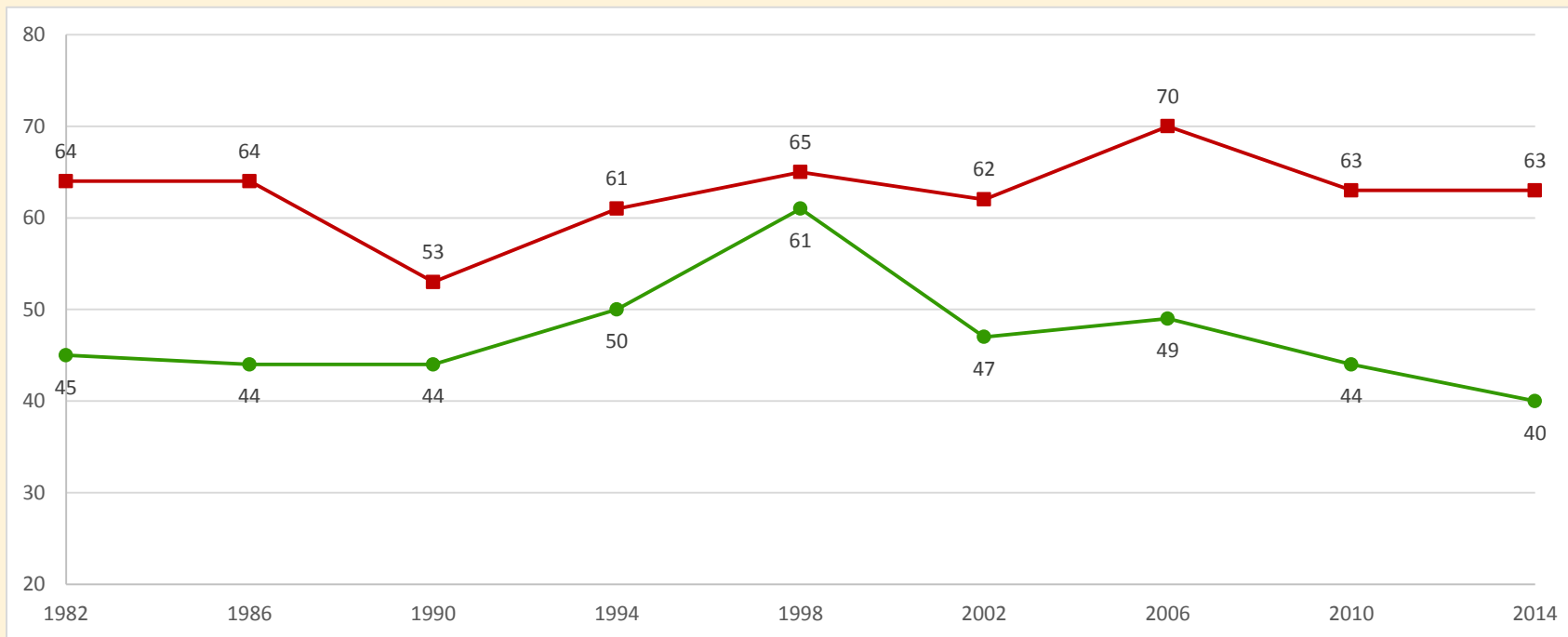
- Opkomst is een symptoom
- Wat is er aan de hand in de lokale democratie?
  - afhakende inwoners
  - aanhakende inwoners
- Relatie met de lokale opkomst en wat kunnen we doen?

Afhakende inwoners

Nederlanders:

- ... zijn het minst gehecht aan hun woonplaats in Europa
- ... praten relatief weinig over lokale politiek
- ... zijn relatief slecht op de hoogte van wat zich in de raad afspeelt
- ... vinden dat beslissingen van het gemeentebestuur weinig of geen invloed hebben op het dagelijks leven

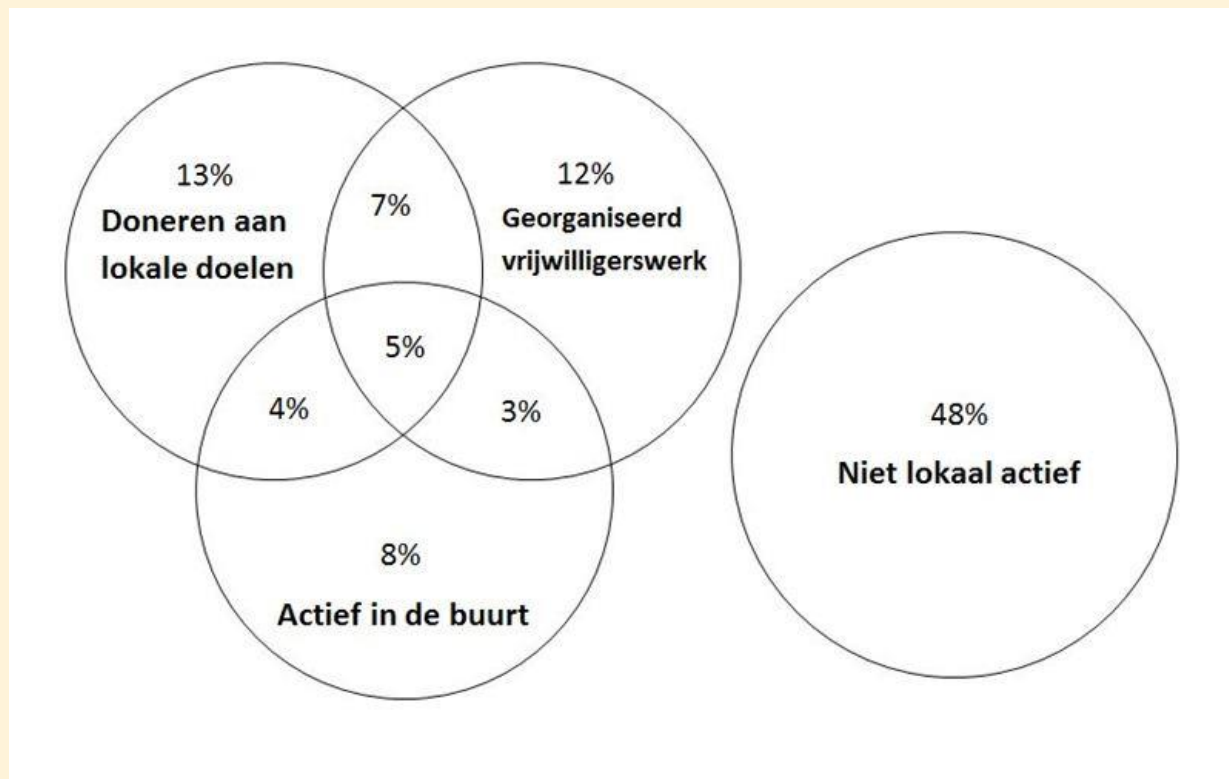
Afhakende inwoners

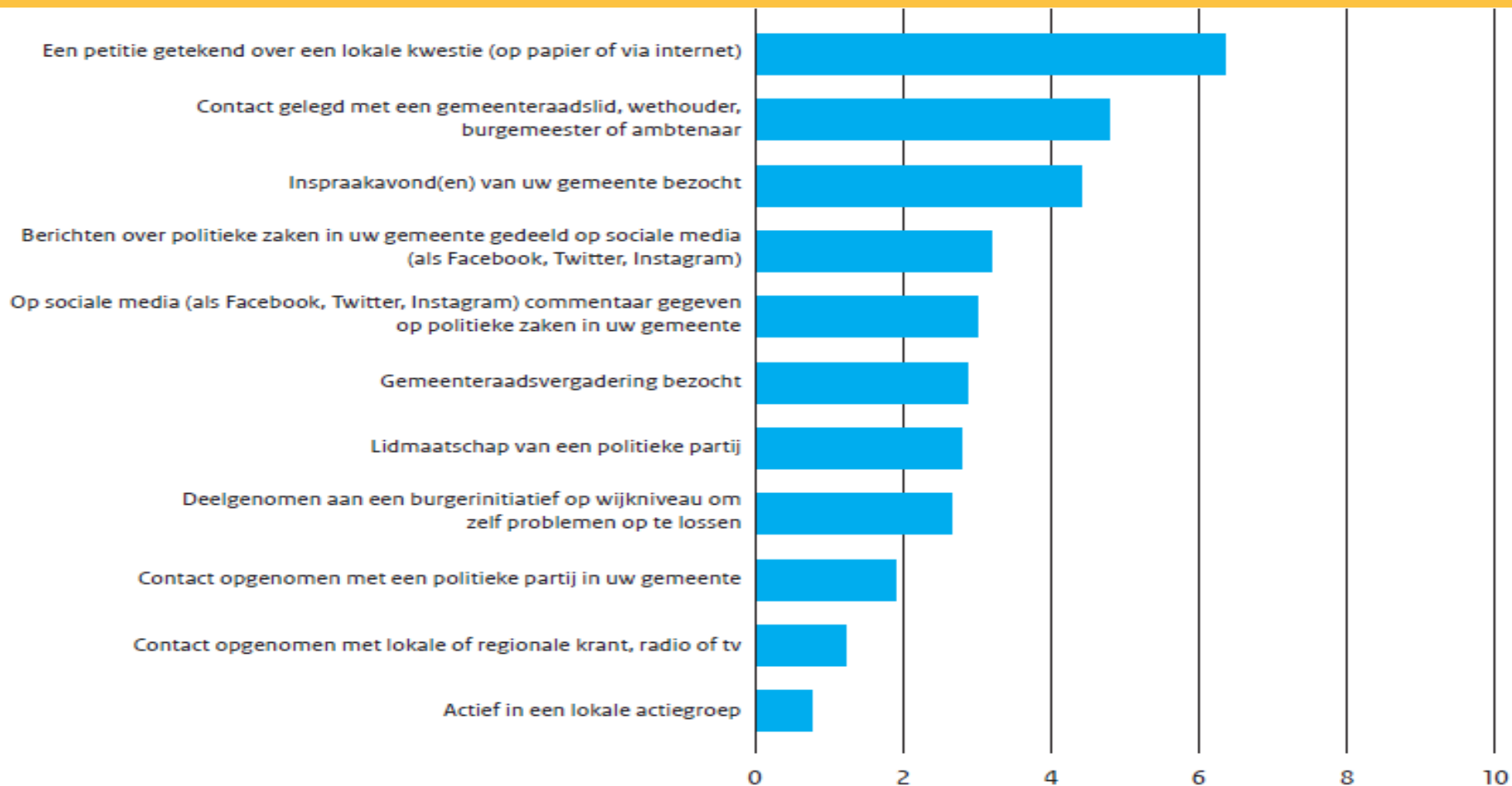
Positieve opvattingen lokaal bestuur en lokale politiek (COB 2015/1: 24)	Negatieve opvattingen lokaal bestuur en lokale politiek (COB 2015/1: 24)	Enkele antwoorden op de vraag naar de belangrijkste problemen in de gemeente (LKO: 42-43)
<p>Voorlopig lijken andere gemeenten slechter bestuurd te worden</p> <p>Ze doen hun best</p> <p>Werd vriendelijk geholpen</p> <p>Blijft een fijne stad om te wonen</p> <p>Goede burgemeester</p> <p>Niet goed niet slecht</p> <p>Gemeente is open naar inwoners</p> <p>Er worden verschillende dingen gerealiseerd</p> <p>Financiën zijn goed op orde</p> <p>Is een leuke gemeente</p>	<p>Afzichtelijke prestigeobjecten</p> <p>De burgemeester en de wethouder frauderen</p> <p>Men geeft te gemakkelijk geld uit</p> <p>Bestuurders zijn alleen met zichzelf bezig</p> <p>Ik weet niet wat ze doen</p> <p>Focus te veel op grote projecten</p> <p>Ze beloven alles, maar er gebeurt niets</p> <p>Door de regering krijgen gemeenten het steeds moeilijker, dus ook hun inwoners</p> <p>Te weinig daadkracht, geen visie</p>	<p>mijn gemeente is bar slecht voor mijn medebewoners, omdat de partijen ondanks veel beloften, niets uitvoeren.</p> <p>Hoogmoed</p> <p>Het eigenbelang</p> <p>Geen professionele aanpak</p> <p>Vriendjespolitiek</p> <p>Megalomanie</p> <p>Trage besluitvorming</p>

Eerste tussenconclusie

- Nederlanders zijn
  - niet geïnteresseerd in lokale politiek
  - weten nauwelijks wat er speelt in de lokale politiek
  - vinden de gemeenten niet relevant
  - zijn cynisch over (lokale) politiek en politici

Aanhakende inwoners

- Er is een kleine groep van inwoners die wel actief zijn en – via praten of doen – iets willen betekenen voor hun leefomgeving
- Onderscheid in:
  - Tweede generatie: **burgerparticipatie**
  - Derde generatie: **overheidsparticipatie**
- Test case: weet de overheid hier goed mee om te gaan?

Vorm van participatie	In hoeveel gemeente voorkomend (in %)
Eén of meer adviesraden, zoals rondom jeugd, milieu, bijstand, e.d.	99
Informatiebijeenkomst	92
Inspraakavonden	85
Verordening burgerinitiatief (mogelijkheid een onderwerp onder voorwaarden op de gemeenteraadsagenda te plaatsen)	58
Territoriale raden, zoals dorps- of wijkraden	57
Enquête (schriftelijk of digitaal)	55
Stads-, dorps- of wijkgesprekken	50
Schouw	41
Referendumverordening (de mogelijkheid om onder voorwaarden een referendum te organiseren)	28
Burgerpanel	26
Internetforum	21
Interactieve website	15
G1000	4
Burgerjury	1

Burgerparticipatie in de praktijk

Tweede generatie

- Gemeenten communiceren beperkt over dit soort initiatieven
- Vooral populair voor vergroten draagvlak van beleid
- Feitelijke invloed van inwoners op beleid en bestuur is beperkt
- Inwoners geloven niet dat deze vorm tot iets leidt
- Slechts voor een beperkte groep inwoners interessant

Derde generatie

- Veel goede intenties, nog te weinig goede praktijken

Tweede tussenconclusie

- Slechts een kleine groep inwoners is bereid zich (politiek) in te zetten voor de eigen omgeving
- Lokale overheid weet nog steeds niet goed hoe daarmee om te gaan of lokale politiek is terughoudend met het uit handen geven van invloed

Relatie met lokale opkomst

- **Sociaal-demografische factoren**

leeftijd, opleiding, gemeentegrootte, inkomen, etniciteit.

- **Sociale factoren**

levensstijl, geluksgevoel, sociale plicht, sociale druk / omgeving en gewoonte.

- **Politieke factoren**

interesse in politiek, kennis van politiek, vertrouwen in politiek, tevredenheid over de politiek.

Rol lokale politiek

- Stimuleren scholing
- Actiever verbinden met lokale netwerken
- Betrekken, uitdagen en stimuleren van de lokale samenleving
- Meer ruimte laten voor initiatieven uit en in die samenleving
  - op je handen zitten
  - katalysator en scheidsrechter
- Echt invloed geven aan lokale samenleving
- Doe onderzoek naar wat de lokale samenleving wil

Verder beperkt van invloed op de lokale opkomst

- Media aandacht (literatuuronderzoek en enquête)
- Praktische belemmeringen: geen tijd, vergeten, de oproep kwijt, afwezigheid of ziekte (literatuuronderzoek)
- Grote lokale verbondenheid (literatuuronderzoek),
- Electorale competitie (literatuuronderzoek).
- Aantal stembureaus (enquête)
- Politici met grote (lokale) bekendheid (enquête),
- Deelname van minstens één partij per drie zetels (enquête)

Campagne instrumenten

- Slechts een beperkte invloed
- Maatwerk boven massa communicatie
- Interactie boven zenden
- Specifiek:
  - Sturen van brieven (inclusief een dank en info datum)
  - In gesprek met inwoners (bij voorkeur deur-aan-deur)
  - Een verkiezingsfestival
  - Digitale stemhulp
  - Herinneringsberichten

ProDemos

Huis voor democratie en rechtsstaat

Dank voor de aandacht

Julien van Ostaaijen, @ostaaijen

Publicaties: www.vanostaaijen.nl

ProDemos

Hofweg 1H

2511 AA Den Haag

(070) 757 02 00

info@prodemos.nl

prodemos.nl

